

Píseň o autorských právech - Karel Hynek

Píseň o autorských právech v Cmol

8.8.2015

Autor hudby: neznámy

Text: Karel Hynek

V autorských právech se průběžně tápe a jasno jsem si v nich teď musel udělat i já. Můj příběh začal tím, že jsem dostal elán napsat si pár textů k písničkám, které se mi jednoduše líbily. Autorská práva mne ještě nezajímaly. Napsal jsem texty a publikoval jsem je tady ve Velkém zpěvníku, protože se mi tenhle zpěvník líbil a zapsat sem píseň nebyl problém.

Moje texty tak nějak přibývaly a tak jsem si přečetl i autorský zákon .. tam bylo jen jasně napsáno, že pokud použiji dílo jiného autora, nesmím snížit jeho uměleckou hodnotu .. to jsem si myslel, že splňuji a tak jsem zase zůstal v klidu.

Pak jsem si s kamarádkou domlouval, že bychom z těch písniček s mými texty mohli dát dohromady CD . Tak jsem se zase pustil do studia autorského zákona a už jsem začal zjišťovat, že s mým tvůrčím působením možná něco nebude v pořádku.

A není. Není to tam nikde moc explicitní, ale někde je tam zakličkováno, že když chcete použít nějaké dílo jiného autora a nějak ho chcete modifikovat, musíte autora originálu požádat o souhlas se svým tvůrčím úsilím .. ve výkladech autorského zákona již je na to velmi explicitně upozorňováno, protože tady už jde velmi často a jak se říká v první řadě hlavně o peníze.

Takže k této klauzuli v autorském zákoně obecně : autorská díla se dají právně rozdělit na primární a sekundární a nebo chcete-li na originální a odvozená.

Pokud jde o hudbu, může být primární dílo jak melodie, tak i text, záleží na tom, jak se muzikant s textařem dohodnou .. obvykle se textař a muzikant sdružují, neboť jim to podle stávajícího autorského zákona poskytuje větší možnosti blokovat pro ně nežádoucí (z materiálního hlediska ovšem se spornými důvody) odvozená autorská díla.

Pokud napíšete text k nějaké melodii (a nebo melodii k nějakému textu), vytvoříte tím autorské dílo. Nesmíte snížit hodnotu původního díla (a o tom, zda jste ji snížili nebo ne bude rozhodovat opět autor nebo ten, kdo zastupuje jeho práva), to je jisté.

Pokud by to autor primáru tvrdil, měli byste mít možnost požádat někoho nezájímavého o rozhodnutí sporu, nejspíš soud, ale o tom naštěstí ještě nic nevím.

Musíte tedy autora požádat o posouzení svého díla odvozeného od jeho díla z hlediska uměleckých hodnot a dále musíte autora požádat, aby Vám povolil Vaše odvozené dílo od jeho díla primárního veřejně a případně i zčásti používat .. pokud Vám to autor primárního díla povolí, obvykle Vám navrhne i tzv. rozdělovací řád, v kterém bude dáno, jaká část odměny při ziskovém (pro zisk, výdělek) uvedení primárního a odvozeného díla v jednom celku připadne autorovi primárního díla a co zbyde Vám, pochopitelně až po zaplacení poplatku tomu, komu jsou svěřena autorská práva (v ČR je to většinou OSA, která k tomu má souhlas našeho Ministerstva kultury, ale jsou k dispozici i další správci autorských práv většinou derivovaní (odvození) od svého zahraničního zřizovatele) za jeho služby.

Pokud Vám autor primárního díla souhlas neudělí (což se ze ziskových důvodů obvykle stává a autorský zákon v aktuální verzi celosvětově uznávaný to připouští), máte se svým odvozeným dílem smůlu .. můžete si ho samozřejmě užívat, ale nesmíte jej použít k ziskovým (výdělečným) účelům a budete muset čekat, až autorská práva primárního autora či autorů zaniknou (podle stávajícího znění či výkladu autorského zákona se tak stane 70 let po smrti posledního z primárních spoluautorů) a teprve potom bude možné autorská práva na Vaše dílo plně uplatnit.

I v tom je malý paradox, protože jak Vám může dávat souhlas autor, který už zemřel .. současné znění tuto možnost převádí na správce (vykonavatele)

autorských práv. Logičtější by jistě bylo, kdyby právo autora udílet souhlas po jeho smrti zaniklo a správce by spravoval pouze dokonaná autorova díla (jinakřeceno pro odvozené dílo již by nebylo třeba souhlasu autora primárního díla, logicky, když ten už ho ani dát nemůže.

Je tu ještě jeden z mého hlediska sporný bod .. aby cosi mohlo být vůbec uznáno za autorské umělecké dílo a chráněno, musí to být nejprve publikováno a to i v případě díla odvozeného. A takto by mělo být toto odvozené dílo i chráněno a případně registrováno. Pak teprve, podle mého výkladu, může být na řadě žádost o souhlas autora primárního díla. Ten by měl posoudit, zda odvozené dílo snižuje uměleckou hodnotu jeho primárního díla a měl by dát nebo nedat souhlas s jeho užitím. Pokud ten souhlas k užití nedá ale nenamítá nic proti jeho umělecké hodnotě, mělo by být možné si zažádat o potvrzení o autorství díla odvozeného a o jeho registraci a poté stáhnout jeho publikaci. Tolik autorská práva z mého hlediska obecně.

A teď trochu konkrétně : týká se to mne osobně a taky Velkého zpěvníku. To, že jsem ty texty napsal a že mi bylo umožněno je zde publikovat, je podle mého výše uvedeného výkladu v pořádku. Díla, byť odvozená (texty), byla vytvořena a mají okamžikem jejich publikace, zde ve Velkém zpěvníku, nárok být autorsky uznávána a chráněna. Jelikož jsou to však díla odvozená, musím žádat autory děl primárních o souhlas s jejich užitím ať už ziskovým (za odměnu) nebo pseudoziskovým (za nulovou odměnu a toliko slávu polní trávy .. rozdělovací koeficient je nejspíš věcí autora a jeho solidnosti). Snažím se texty zaregistrovat (i když je to možná zbytečné, protože po jejich prvotní publikaci si je už těžko může někdo přivlastňovat. Předešlo by se tak případným sporům v budoucnosti) a snažím se postupně získat souhlas primárních autorů s jejich užitím. Pokud od nich obdržím záporné stanovisko, tak pak teprve bude nutné je odsud z Velkého zpěvníku odstranit, protože i jejich publikace se dá vyhodnotit jako jejich užití. Tolik příklad konkrétního problému s autorskými právy.

Jak si to budete zpívat, to už záleží na Vás, napsal jsem to v CmOl, protože je to, myslím, dost smutná píseň. Smutné je, že autor primárního díla má možnost blokovat použití děl odvozených .. podle mne by měla stačit ohlašovací povinnost a případně spor o umělecké hodnoty .. další smutnou skutečností je, že autor primárního díla může autorská práva odvozených děl blokovat ještě 70 let po své smrti .. bývalo to 50 let ale mohlo by to být i méně a tak se ptejte svých europoslanců, proč tomu tak je a kdy se to změní k lepšímu i pro normální smrtelníky

Já bych k tomuto čtení zatím doporučoval Pochod padlých revolucionářů, ale kdo má na něj autorská práva, tak to opravdu nevím, a o nějakém registru autorských práv zatím nevím, jak se říká, jak by smet ..

Mějte se a starejte se o svoje práva, nejen autorská ..

Karel Hynek